

Huvudman

SKOLFÖRENINGEN VÄXA, 894702-1443

Ärendet

Riktad tillsyn av Bruksskolan i Skellefteå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) huvudmannen att senast den **31 oktober 2024** vidta nedan angivna åtgärder för att komma till rätta med bristerna. Om huvudmannen inte följer föreläggandena kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Besluten om förelägganden gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen.

Huvudmannen ska vidta följande åtgärder

1. Se till att elev 3 och 4:s åtgärdsprogram utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen).
2. Se till att, utifrån vad utvärderingen av elev 3 och 4:s stödåtgärder visar, fattas ett nytt beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att avsluta åtgärdsprogram. (3 kap. 9 § skollagen).
3. Säkerställ att eventuella beslut om anpassad studiegång innehåller en klargörande motivering utifrån rekvisitet att beslut om anpassad studiegång får fattas om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, samt att besluten innehåller en beskrivning av de avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen).
4. Fattade beslut i p. 2 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 31 oktober 2024. (26 kap. 7 § skollagen).

Ovanstående beslut får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har efter planerad kvalitetsgranskning vid Bruksskolan (SI 2023:7186) beslutat att inleda en riktad tillsyn. De områden som Skolinspektionen granskat omfattas av bestämmelserna i 3 kap. 4-4a §§ skollagen och 3 kap. 9 och 12 §§ skollagen.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande (Åtgärdsprogram avseende anpassad studiegång)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av tillsynen framgår att fyra elever på skolan har åtgärdsprogram. Skolinspektionen har tagit del av samtliga fyra aktuella åtgärdsprogram samt tillhörande utredningar.

Elev 3 har enligt ingivet åtgärdsprogram anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet står angivet som aktivt och av åtgärdsprogrammets sidfot framgår att senaste ändring genomfördes 2023-01-18. Under rubriken "Uppföljning och utvärdering. (Hur följer vi upp? Vem deltar? När?)" står inget angivet.

Elev 4 har enligt ingivet åtgärdsprogram anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet står angivet som aktivt och av åtgärdsprogrammets sidfot framgår att senast ändring genomfördes 2023-01-18. Under rubriken "Uppföljning och utvärdering. (Hur följer vi upp? Vem deltar? När?)" står inget angivet.

I elevernas åtgärdsprogram står i huvudsak följande. Eleven har avvikelser från timplanen, han har schemat för svenska, egenslak och matematik samt

elevens val tisdag – fredag. Dagarna är kortare än ordinarie schema. Han går i skolan mellan 8.30-10.00.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Enligt 3 kap. 12 § skollagen får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen och det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt denna lag hos en kommun, en region, eller en enskild huvudman tillämpas bestämmelser i förvaltningslagen (29 kap. 10 § skollagen). Det avser bland annat 31 § förvaltningslagen (2017:900). Av den bestämmelsen följer att det för varje skriftligt beslut ska finnas en handling som visar dagen beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av förarbeten till skollagen framgår att placeringen i särskild undervisningsgrupp och anpassad undervisning regelbundet ska omprövas. Skolan måste också upplysa om möjligheten att överklaga till Skolväsendets överklagandenämnd samt noggrant dokumentera vilka beslut som fattas i samband med placeringen. Uppföljning och utvärdering av de insatta åtgärderna ska ske med viss regelbundenhet och i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare (prop. 2009/10:165 s. 292).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans utformning av åtgärdsprogrammen för elev 3 och 4. Detta då det saknas datum för när åtgärderna ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för detta.

Av förarbeten till skollagen framgår att placeringen i särskild undervisningsgrupp och anpassad undervisning regelbundet ska omprövas. Uppföljning och utvärdering av de insatta åtgärderna ska ske med viss regelbundenhet och i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare (prop. 2009/10:165 s. 292).

Skolinspektionen kan konstatera att någon utvärdering eller uppföljning av åtgärderna inte skett sedan åtgärdsprogrammen utarbetades för elev 3 och 4. Även fast det inte anges någon specifik frist för när en sådan uppföljning och utvärdering ska ske, menar Skolinspektionen, med beaktande av att de rör sig om ingripande stödåtgärder, att det i aktuellt fall inte skett med sådan regelbundenhet som krävs, vilket är en brist.

Besluten för elev 3 och 4 saknar även en klargörande motivering utifrån rekvisitet att beslut om anpassad studiegång enbart får fattas om det särskilda stöd som eleven får inte rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Vidare framgår inte den anpassade studiegångens omfattning med tillräcklig konkretion såtillvida att det inte framgår vilken avvikelse från gällande timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen som beslutet innebär. Även detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Huvudmannen för aktuell skolenhet uppfyller inte författningarnas krav. Det finns därför skäl att förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer, SI 2024:1367 i de handlingar som sänds in.

Områden utan konstaterade brister (Garantin för tidiga stödinsatser)

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med skolans rektor framkommer i huvudsak följande.

Skolans specialpedagog valde under vårterminen 2023 att avsluta sin anställning. Enligt rektorn var hon med vid samråd kring särskilda bedömningar efter genomförandet av kartläggnings- och bedömningsmaterialen i förskoleklass och årskurs 1 samt vid planering av extra anpassningar i svenska och matematik.

Efter genomförandet av de obligatoriska materialen i förskoleklass och årskurs 1 under läsåret 2023/24 har det inte funnits någon elev som visat indikation på att eleven inte kommer att uppfylla bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska eller matematik. Därför har ingen särskild bedömning genomförts.

Vid genomförandet av nationella proven i årskurs 3 under vårterminen 2023 har inga nya elever visat indikation på att de inte kommer att uppfylla bedömning av kunskaper för årskurs 3 i svenska eller matematik. Därför har ingen särskild bedömning genomförts. Det har funnits två elever som efter genomförandet av nationella proven alltså uppfyllt förutsättningarna i 3 kap. 5 § skollagen och därmed erhållit fortsatta extra anpassningar i svenska och matematik.

Rektorn uppger att skolan anställt en person med logoped och förskolläraryr utbildning från och med april 2024. Denna person ska arbeta med specialpedagogiska uppgifter på skolan.

Huvudmannen har även inkommit med legitimationer.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. En särskild bedömning ska även göras i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 (3 kap. 4 § 1 st. skollagen).

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för stöd i form av extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas (3 kap. 4 § 2 st. skollagen, 3 kap. 5 § skollagen och 3 kap. 7 § skollagen).

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning och vid planering av extra anpassningar när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Samråd enligt 3 kap. 4 a § p. 1 och 2 behöver dock inte genomföras om den ansvarige förskoleläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § 1 st. p. och 2 samt 2 st. skollagen).

Av förarbetena till bestämmelserna framgår det att syftet med garantin för tidiga stödinsatser är att eleverna får tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens (prop. 2017/18:18 s. 31).

Begreppet personal med specialpedagogisk kompetens kan uppfattas brett, men av förarbeten till skollagen framgår det att det som främst avses är personal som har utbildning som speciallärare eller specialpedagog (prop. 2017/18:18 s. 47, se även prop. 2009/10:165 s. 278).

Det är önskvärt att samrådet i första hand genomförs tillsammans med en specialpedagog eller speciallärare då de, genom sin specialistkunskap, som regel har bättre förutsättningar att bedöma om en elev är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. I undantagsfall bör samrådet kunna genomföras med någon annan pedagog som har fördjupade kunskaper i specialpedagogik, utan att ha en examen i specialpedagogik (prop. 2017/18:195 s. 86).

Avsikten är att personal med specialpedagogisk kompetens ska vara ett stöd för ansvarig förskollärare eller lärare, bland annat vid bedömningen av behovet av stödinsatser hos de elever som befinner sig vid gränslandet mellan dem som inte bedöms ha något sådant behov och elever där förutsättningarna för extra anpassningar redan är uppfyllda. Avsikten är också att säkerställa att dessa insatser är utformade utifrån elevens behov (prop. 2017/18:18 s. 79, samt prop. 2017/18:195 s. 51).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommer annat än att verksamheten uppfyller författningars krav inom detta område.

Skolinspektionen erinrar huvudmannen att se till att nuvarande specialpedagogiska kompetens involveras i garantins samtliga delar. I detta ingår det bland annat att samråda med lärare vid följande delar.

- En särskild bedömning enligt 3 kap. 4 § skollagen, och
- planering av stöd som anges i 3 kap. 5 § skollagen när det i förskoleklass eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik.

Beslutet har fattats av utredaren Fredrik Asplén. I ärendets slutliga handläggning har utredarna Kajsa Wennberg (föredragare) och Magnus Ledman medverkat.